

УДК 342.6

О. В. Кривенко

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ЧАСТИНАМИ І ПІДРОЗДІЛАМИ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ

Проаналізовано організаційні форми здійснення взаємодії частинами та підрозділами внутрішніх військ під час виконання службово-бойових завдань у кризових ситуаціях на реальних прикладах службово-бойової діяльності.

Ключові слова: кризова ситуація, координація заходів.

Постановка проблеми. Внутрішні війська входять до складу Міністерства внутрішніх справ України і виконують визначені Законом України [1] завдання, зокрема:

- охорона та оборона важливих державних об'єктів, виправно-трудова і лікувально-трудова установ, об'єктів матеріально-технічного та військового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України;
- супроводження спеціальних вантажів;
- здійснення пропускнуго режиму на об'єктах, що охороняються;
- конвоювання заарештованих і засуджених;
- охорона підсудних під час судового процесу;
- переслідування і затримання заарештованих і засуджених осіб, які втекли з-під варти;
- виконання доручень адміністрації виправно-трудова установ і лікувально-трудова профілакторіїв щодо забезпечення внутрішнього порядку;
- участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю;
- участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на об'єктах, що охороняються;
- охорона дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав на території України.

Під час виконання службово-бойових завдань внутрішні війська взаємодіють з 17 міністерствами та відомствами України, а саме: з Міністерством внутрішніх справ, Міністерством промислової політики, Міністерством палива та енергетики, Міністерством надзвичайних ситуацій, Міністерством юстиції, Міністерством оборони, Міністерством закордонних справ, НАЕК "Енергоатом", Національною академією наук, Державним комітетом ядерного регулювання, Національним космічним агентством, Генеральною прокуратурою, Державною судовою адміністрацією, Державною пенітенціарною службою, Службою безпеки, Державною прикордонною службою, Управлінням державної

© О. В. Кривенко

охорони [2]. Саме наявність такого значного кола державних структур, з якими узгоджуються питання виконання службово-бойових завдань частинами внутрішніх військ, обумовлює наукове вивчення, обґрунтування й опрацювання питань взаємодії і як наслідок – визначення організаційних форм здійснення взаємодії частинами внутрішніх військ під час виконання службово-бойових завдань у кризових ситуаціях.

Мета статті полягає у науковому аналізі організаційних форм здійснення взаємодії частинами і підрозділами внутрішніх військ під час виконання службово-бойових завдань у кризових ситуаціях на реальних прикладах службово-бойової діяльності.

Виклад основного матеріалу. Щорічно в Україні виникають кризові ситуації, для врегулювання можливих негативних наслідків яких необхідним є узгоджене залучення сил та засобів різних міністерств та відомств. При цьому такі ситуації можуть бути як природного, техногенного, так і суспільно-політичного характеру [3].

Наприклад, 27 березня 2012 р. о 14.45 до Головного управління внутрішніх військ МВС України від оперативного чергового Західного територіального командування внутрішніх військ надійшло повідомлення про пожежу в житловій зоні Сокальської виправної колонії № 47 Державної пенітенціарної служби України у Львівській області (далі – Сокальська ВК № 47). Характеризуючи цю установу, слід зауважити, що вона належить до колоній максимального рівня безпеки. На момент пожежі у ній тримали 612 засуджених осіб, серед них було 68 засуджених до довічного позбавлення волі.

За попередніми даними вогонь виник на даху будівлі колишнього монастиря бернардинів (пам'ятка архітектури 1619 р.), розташованого на території установи, який ще за радянських часів був переобладнаний під камерне тримання засуджених. На час пожежі у будівлі були

приміщення камерного типу та сектор для засуджених до довічного позбавлення волі. Після виявлення загорання до місця події прибула відомча пожежна команда установи, але після аналізу ситуації і висновку про неможливість ліквідації пожежі своїми силами до місця пожежі було викликано пожежні підрозділи Головного управління МНС України у Львівській області.

Проаналізувавши цю подію, виділимо найбільш значущі питання, що потребували невідкладного вирішення, зокрема:

– пожежа знищила приміщення для засуджених до довічного утримання, що обумовлювало необхідність їх розміщення в інших приміщеннях, яких у Сокальській ВК № 47 бракувало;

– виникла необхідність вжиття заходів щодо посилення охорони виправної установи, оскільки під час ліквідації пожежі засуджені були сконцентровані в одному місці і склалися передумови до їх втечі або виявлення непокори;

– з'явилася потреба для подальшого розміщення засуджених передислокувати їх до інших виправних колоній із вирішенням питання забезпечення спеціальним транспортом для переміщення та надійною охороною;

– дії слід було провести негайно, оскільки була рання весна, нічна температура була нижча за 0 °С, що обмежувало час утримання засуджених на відкритій території тривалий час.

Зазначена ситуація може розцінюватись як критична, тобто подія характеризувалася наявністю негативних факторів, які не могли бути нейтралізовані зусиллями лише Державної пенітенціарної служби і потребували узгоджених дій кількох державних органів при жорсткому обмеженні часових показників. Подію за наведеними ознаками можна класифікувати як кризову [4].

Виходячи з оперативної обстановки, яка склалася, для координації негайних дій було створено Тимчасовий міжвідомчий оперативний штаб із забезпечення охорони, нагляду, конвоювання та підтримання правопорядку серед засуджених Сокальської ВК № 47, а також охорони громадського порядку на прилеглий території (далі – оперативний штаб). Цей штаб очолив перший заступник Міністра внутрішніх справ України С. П. Черних. До складу оперативного штабу ввійшли: Голова ДПтС України О. В. Лісціков,

заступник Міністра внутрішніх справ України В. І. Ратушняк, заступник начальника Головного управління – командувача внутрішніх військ з громадської безпеки В. І. Рудницький, перший заступник Голови ДПтС України С. М. Сидоренко, заступник начальника Головного управління внутрішніх військ МВС України В. І. Бондар.

Основним завданням оперативного штабу на міжвідомчій нараді Міністерства внутрішніх справ України та Державної пенітенціарної служби України було визначено: забезпечення координації заходів з ліквідації наслідків пожежі у Сокальській ВК № 47, перевезення засуджених із пошкоджених житлових приміщень до інших приміщень цієї колонії, конвоювання засуджених до інших установ, що належать до сфери управління ДПтС України, а також охорона громадського порядку на прилеглий території.

Обставини вимагали негайної координації дій різних силових структур України щодо ліквідації наслідків пожежі у Сокальській ВК № 47 та забезпечення надійної охорони спецконтингенту.

Оперативний штаб своїм протокольним рішенням визначив порядок дій стосовно переведення засуджених із пошкоджених житлових приміщень до інших приміщень колонії, конвоювання засуджених до інших установ, що належать до сфери управління ДПтС України, та охорони прилеглої до установи території.

Для виконання наведених надзвичайних завдань були залучені військові частини управління Західного територіального командування внутрішніх військ МВС України.

Прийняті рішення були доведені до виконавців відповідними розпорядженнями та наказами Міністра внутрішніх справ України, голови ДПтС України, командувача внутрішніх військ МВС України, начальника Західного ТрК та командирами військових частин 3002 та 3014.

Охорону Сокальської ВК № 47 на період до стабілізації обстановки було доручено особовому складу військової частини 4114 у взаємодії з підрозділами Державної пенітенціарної служби України та спецпідрозділом “Беркут” ГУМВС України у Львівській області. Здійснивши 100-кілометровий марш, військовий оперативний резерв військової частини 4114 у складі 200 військовослужбовців прибув до

місця події о 18.30 і після проведення інструктажу спільно з працівниками полку швидкого реагування (ПШР) міліції “Беркут” приступив до виконання завдання з охорони Сокальської ВК №47 із зовнішнього боку периметра. Несення служби залучених підрозділів було організовано у 2 зміни з наданням часу для відпочинку.

Завдання з конвоювання 68 засуджених до довічного позбавлення волі до Львівського слідчого ізолятора виконувала особлива варта від військової частини 3002. До складу варти ввійшли 48 військовослужбовців, які виконували службу на 8 спеціальних автомобілях. Отримавши завдання, варта вибула з пункту постійної дислокації (м. Львів) о 17.45 і здійснила марш до Сокальської ВК № 47.

Провівши рекогносцировку разом із представниками колонії щодо порядку евакуації засуджених, начальник варты визначив порядок, місце приймання засуджених. Окремо з представниками УМВС у Львівській області було уточнено порядок посилення охорони під час здійснення конвоювання та дії варты за надзвичайних обставин.

У визначеному місці особовий склад ретельно провів обшук засуджених та здійснив конвоювання до 8 спеціальних автомобілів. Варта, закінчивши посадку до автомобілів засуджених, розпочала рух до Львівського слідчого ізолятора у супроводі 6 екіпажів ДПС та 2 груп посилення від полку швидкого реагування міліції “Беркут”. Здійснивши марш по визначеному маршруту, варта успішно прибула до слідчого ізолятора.

Завдяки злагодженим діям підрозділів внутрішніх військ, підрозділів УМВС та працівників управління ДПТС у Львівській області забезпечено належну охорону громадського порядку навколо Сокальської ВК № 47, конвоювання та відповідну охорону засуджених під час їх етапування до інших установ. Кризову ситуацію у Сокальській ВК № 47 було нейтралізовано.

Висновки

1. Однією із організаційних форм здійснення взаємодії частин і підрозділів внутрішніх військ у кризових ситуаціях є створення тимчасових міжвідомчих штабів.

2. Успішному виконанню службово-бойових завдань частинами і підрозділами внутрішніх військ у кризовій ситуації сприяли:

– оперативне проходження інформації про виникнення кризової ситуації від нижчих ланок управління до вищих;

– своєчасне створення Тимчасового міжвідомчого оперативного штабу із забезпечення охорони, конвоювання та підтримання правопорядку серед засуджених Сокальської ВК № 47;

– створення оперативного штабу, що був наділений достатніми повноваженнями для прийняття відповідних рішень щодо врегулювання кризової ситуації;

– чітке визначення оперативним штабом своїми рішеннями відповідальних осіб за нейтралізацію негативних проявів кризової ситуації та забезпечення ним своєчасної постановки службово-бойових (службових) завдань.

3. Рівень забезпеченості особового складу технікою, спеціальними засобами, засобами зв'язку та іншими матеріально-технічними засобами дозволяв успішно реагувати на кризову ситуацію.

4. Доцільно у майбутньому запровадити як форму підготовки органів управління проведення сумісних командно-штабних навчань щодо нейтралізації кризових ситуацій.

Список використаних джерел

1. Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України [Текст] : Закон України від 26.03.1992 р. № 2235-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 29. – С. 397.

2. Біла книга. Внутрішні війська МВС України [Текст] // Щорічник. – К. : ГУВВ України, 2011.

3. Про правовий режим надзвичайного стану [Текст] : Закон України від 15.05.2003 р. № 743-ІV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 23. – С. 176.

4. Кривенко, О. В. Кризові ситуації : місце та категорійному ряду, характерні риси та поняття. Кризові ситуації сектора безпеки і оборони [Текст] / О. В. Кривенко // Вісник Академії праці та соціальних відносин. – 2011. – 1 (1). – 38 с.

Стаття надійшла до редакції 15.11.2012 р.

Рецензент – доктор військових наук, професор І. О. Кириченко, Академія внутрішніх військ МВС України, Харків, Україна